

ประกาศองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
เรื่อง หลักการและแนวทางการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI Principles)

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ซึ่งเครื่องมือสำคัญที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานในหลายมิติ ทั้งด้านการผลิตเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารจัดการทรัพยากร และการให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรเพื่อยกระดับคุณภาพเนื้อหา การเข้าถึงสาธารณะในทุกแพลตฟอร์ม และการบริหารจัดการองค์กรด้วยระบบดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ดี ส.ส.ท. ตระหนักดีว่า การใช้ AI ในองค์กรสื่อสารสาธารณะต้องอยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมมาตรฐานวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อสาธารณะอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นการใช้ในการผลิตและเผยแพร่เนื้อหา การตรวจสอบข้อเท็จจริง การบริหารจัดการข้อมูลและทรัพยากรสื่อ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสนับสนุนการดำเนินงานภายใน เพื่อให้การใช้ AI ในการสนับสนุนพันธกิจสื่อสารสาธารณะของ ส.ส.ท. เป็นไปในทิศทางเดียวกันภายใต้กรอบความรับผิดชอบต่อสาธารณะ สอดคล้องกับภารกิจตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และเพื่อยืนยันเจตนารมณ์ดังกล่าว ส.ส.ท. จึงประกาศหลักการสำคัญในการใช้ AI ต่อสาธารณะและผู้มีส่วนได้เสียภายใต้กรอบแนวคิด THAI PBS ดังต่อไปนี้

๑. T — Public Trust First ยึดถือความไว้วางใจของสาธารณะเป็นสำคัญ

ความเชื่อถือและไว้วางใจของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของสื่อสาธารณะ การนำ AI มาใช้จึงต้องไม่กระทบต่อความถูกต้อง ความเป็นกลาง และมีความรอบด้านของเนื้อหา ทุกการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ AI ในกระบวนการทำงานควรให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมเป็นอันดับแรก

๒. H — Human-in-the-Loop มนุษย์เป็นผู้กำกับควบคุมและตัดสินใจขั้นสุดท้าย

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการทำงาน มิใช่สิ่งทดแทน วิจารณญาณความรับผิดชอบ และจริยธรรมแห่งวิชาชีพของผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการ เนื้อหาทุกชิ้น จำเป็นต้องผ่านการพิจารณา กลั่นกรอง ตรวจสอบข้อเท็จจริง และรับรองโดยบุคลากรที่เป็นมนุษย์อย่างรอบคอบก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยเฉพาะในประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคล สังคม และประโยชน์สาธารณะ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อสาธารณะ

๓. A — Accountability & AI as Assistant ความรับผิดชอบและการใช้ AI ในฐานะผู้ช่วย

การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต้องมีความรับผิดชอบที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมนุษย์อย่างเหมาะสม AI ควรถูกนำมาใช้เพื่อเสริมประสิทธิภาพ สนับสนุนการทำงาน และช่วยในการตัดสินใจของบุคลากร ไม่ใช่เพื่อทดแทนความรับผิดชอบทางวิชาชีพหรือดุลยพินิจของมนุษย์

๔. I — Intellectual Property Rights การเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

การใช้ AI ต้องเป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและหลักจริยธรรมทางวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ส.ส.ท. จะไม่นำ AI มาใช้ในลักษณะที่ละเมิดสิทธิของเจ้าของผลงาน และจะดำเนินการด้วยความรอบคอบ โปร่งใส และรับผิดชอบ เมื่อมีการใช้ข้อมูล เนื้อหา หรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา

๕. P — Privacy & Public Interest การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะ

การใช้ AI ต้องไม่ละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของแหล่งข่าว ผู้ให้สัมภาษณ์ หรือประชาชน ส.ส.ท. จะไม่นำข้อมูลลับหรือข้อมูลส่วนบุคคลเข้าสู่ระบบ AI ที่ไม่มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลที่เพียงพอ และการดำเนินการดังกล่าวจะอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย มาตรฐานด้านความปลอดภัย และหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๖. B — Balance & Un-Bias ความสมดุลและความเป็นธรรม ปราศจากอคติ

ส.ส.ท. ตระหนักว่า AI อาจสะท้อนอคติจากข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนา จึงให้ความสำคัญกับการประเมินตรวจสอบ และเฝ้าระวังผลลัพธ์จาก AI อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติ การเหมารวม หรือการบิดเบือนข้อเท็จจริง รวมถึงจะไม่ใช้ AI ในการสร้างเนื้อหาที่ชี้นำความคิดเห็นทางการเมือง หรือขัดต่อหลักความเชื่อถือและไว้วางใจได้ของสื่อสาธารณะ

๗. S — Standards of Integrity การยึดมั่นในมาตรฐานความซื่อสัตย์สุจริต

การใช้ AI ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพสื่อ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีธรรมาภิบาลผ่านระบบกำกับดูแลภายในองค์กร โดยยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และพร้อมรับการประเมินจากสาธารณะ ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบในทุกขั้นตอนถือเป็นหลักประกันสำคัญว่า การใช้เทคโนโลยีจะไม่กระทบต่อคุณค่าพื้นฐานของสื่อสาธารณะ

ก่อนการนำ AI มาใช้ในกระบวนการใด ๆ ส.ส.ท. จะดำเนินการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องของข้อมูล สิทธิของบุคคล ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจของประชาชน เพื่อให้ระดับการกำกับดูแลสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงในแต่ละกรณี

ในกรณีที่มีการใช้ AI เพื่อสร้างหรือดัดแปลงเนื้อหาอย่างมีนัยสำคัญ ส.ส.ท. จะดำเนินการแจ้งหรือแสดงข้อมูลให้ผู้รับสารทราบอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาความโปร่งใส และส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเนื้อหาที่เผยแพร่

ส.ส.ท. สนับสนุนการใช้ AI เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการตรวจสอบข้อมูล การรับมือกับสื่อสังเคราะห์ และการป้องกันข้อมูลบิดเบือน โดยให้มนุษย์เป็นผู้พิจารณา ตรวจสอบ และตัดสินใจขั้นสุดท้าย เพื่อคุ้มครองความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารและรักษาประโยชน์สาธารณะ

ส.ส.ท. จะจัดให้มีกลไกกำกับดูแลการใช้ AI อย่างเหมาะสม ภายใต้โครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ พร้อมทั้งทบทวนและปรับปรุงหลักการดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเทคโนโลยี มาตรฐานสากล และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความร่วมมือกับองค์กรสื่อสาธารณะในระดับภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(นายวันชัย ดันดิวิทยาพิทักษ์)

ผู้อำนวยการ

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย